

ДИНАМІЧНІСТЬ СУЧАСНОГО БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩА

ВАЛЕРІЙ ГАРКАВИЙ, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Не варто доводити твердження, що "у бізнесі все починається зі стратегії". Але саме поняття «стратегія» не має однозначного та прийнятого всіма формулювання та трактування. Наведемо лише два визначення стратегії, які досить часто цитуються у бізнес-літературі.

Одним із перших, хто дав визначення поняття стратегії, був Карл фон Клаузевіц [1]. З його легкої руки поняття стратегії було запроваджено у військовій справі майже 200 років тому: «Стратегія «є використання окремих кампаній з метою війни», а сама війна «є не що інше, як продовження державної політики іншими засобами».

Стосовно сучасних умов, стратегія повинна з'являтися там, де є конкуренція (якийсь аналог війни у загальнозживаному сенсі). Ключові чинники успішної стратегії полягають у наявності «бойового духу» команди та її готовності до того, щоб зазнати тимчасової поразки. Сучасна школа стратегічного менеджменту, сконцентрована навколо Warton Business School (WBS), багато в чому успадковує основні ідеї Клаузевиця.

У визначенні Чандлера [2] немає прямої вказівки на суперництво. Він розуміє стратегію як програму дій задля досягнення довгострокових цілей організації: "Стратегія - це визначення довгострокових цілей і завдань організації, формування програми дій і розподілу ресурсів, необхідних для виконання цих цілей".

Якщо спробувати поєднати ці два полярні підходи і пристосувати їх до сучасних умов, то стратегія представляється як розуміння місця та ролі компанії в майбутньому потоці подій, що дозволяє створити інтегрований набір дій, спрямованих на створення стійких конкурентних переваг. Задля більшої стратегічного процесу необхідний синтез наявних знань, ресурсів, можливостей, намірів. Важливо наголосити, що рівень перерахованих факторів суттєво впливає на здійснення тієї чи іншої стратегічної дії. Якщо, наприклад, у підприємця немає відповідних знань та ресурсів, то йому навряд чи вдасться реалізувати свої великі амбіційні цілі, або ВАЦ, як часто кажуть успішні підприємці-практики.

Давайте подумаємо, які характерні риси сучасного бізнес-оточення. Зрозуміло, їх багато. Але якщо скласти перелік найважливіших особливостей сучасного бізнес-середовища (як кажуть, short list), то до нього насамперед, на думку Володимира Савчука [3], мають потрапити наступні три:

Перша ознака – це так звана «диджиталізація», тобто. повсюдне використання цифрових технологій. Альтернативних аналогових технологій практично вже не залишилося. Цю тезу доводити не варто, достатньо подивитися довкола. Навіть у маркетологів, досить далеких

від «цифр», найефективнішою та найпопулярнішою стає технологія Digital Marketing.

Друга характерна риса сучасного оточення – це зміни, безперервні, швидкі та комплексні. Вони підвищують невизначеність та знижують передбачуваність. Ця риса сприяє розвитку технологій ризик-менеджменту як спроби не лише знизити вплив ризиків, а й скористатися додатковими можливостями, які можуть з'явитися внаслідок зростання невизначеності.

Зрештою, третя особливість, прояв якої вітчизняний бізнес почав відчувати вже давно, - це глобалізація. Поява глобалізації відчуваються у всьому, у R&D (*скорочено від research and development, дослідження і розробки, - НДПКР*), технологіях, торгівлі, фінансах, комунікаціях та інформації, внаслідок чого з'являється відкрита економіка, глобальна гіперконкуренція та взаємозалежність бізнесу.

В результаті зовсім недавно світ увійшов у новий період свого розвитку, що кардинально відрізняється від усіх попередніх. Ми є свідками та учасниками нової ери, ери, в якій нематеріальні ресурси відіграють ключову роль.

Нові особливості бізнес-середовища кардинально змінили головні чинники зростання та вимоги до бізнесу. Для того щоб предметно розібратися в цьому питанні, порівняємо особливості, які були раніше, і характерні риси сучасних економічних умов. У своєму розвитку людство минуло цілу низку етапів (рис. 1).

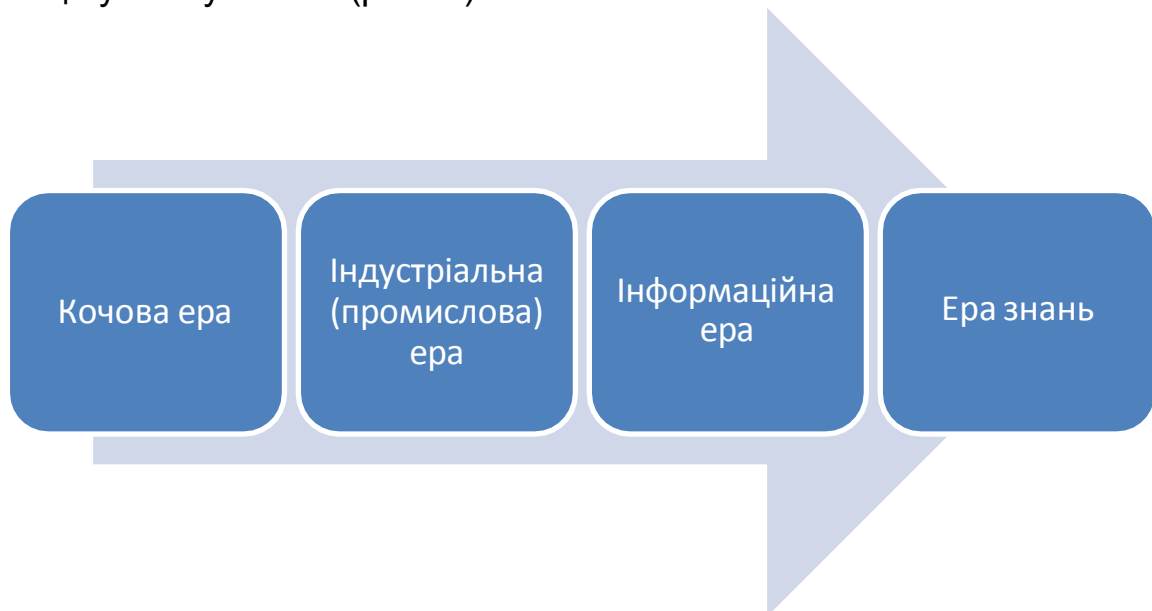

Рис. 1. - Послідовність розвитку економічного середовища

Кожен етап умовно можна назвати "ерою". Якщо заглянути в глибину століть, то можна виявити, що економіка почалася з «кочової ери», в якій джерелом багатства та добробуту була фізична сила та здатність до виживання – своєрідні нематеріальні активи. Починаючи з XIX століття і до середини XX століття, у світі панувала індустріальна епоха. Слідом за нею настала інформаційна ера. Відоме прислів'я «хто володіє інформацією, той володіє світом» дуже точно характеризує даний етап розвитку економіки. Внаслідок розвитку інтернету та інформаційних технологій ця ера проіснувала порівняно недовго, оскільки зберегти цінну інформацію стало практично неможливо.

Сучасний етап розвитку, який розпочався з кінця XX століття, можна визначити як "еру знання". Сама назва говорить про ключову особливість даного періоду розвитку: головним двигуном економіки є знання. Але йдеться зовсім не про ті знання, які ви отримуєте на семінарах чи з книг. Знання слід розглядати як інтелектуальний капітал підприємства. Нині недостатньо просто володіти знаннями (інформацією), треба вміти генерувати нові знання. Той, у кого це виходить краще за інших, отримує незаперечні конкурентні переваги серед інших суперників (конкурентів).

Порівняємо особливості економіки індустріальної епохи та економіки епохи знання. Таке порівняння дасть більш глибоке розуміння природи сучасних умов та основних джерел зростання економіки, що

дозволить приймати рішення, які в сучасних умовах матимуть високу цінність та підвищуватимуть результативність бізнесу. Індустріальна ера характеризується стабільністю, лінійністю та передбачуваністю розвитку, оскільки ринкові зміни відбуваються повільно. Головним чинником зростання економіки індустріальної епохи є масове виробництво. Продукція та технології мають тривалий життєвий цикл. Дефіцитним ресурсом є фінансовий капітал. Конкуренція має локальні рамки та не виходить за межі певної території. Ключові конкурентні переваги за таких умов забезпечуються існуванням високих бар'єрів для входу в галузь, обмеженим доступом до сировини, наявністю дешевої робочої сили та

капіталу.

Епоха знання має кілька відмінних рис. Сучасній економіці притаманні інноваційний характер, високотехнологічна промисловість, велика частка вкладу сфери послуг у формування світового ВВП. Останнє зумовлено тим, що промислове виробництво досягло досить високого рівня технічного оснащення і більше не вимагає великої кількості працівників для забезпечення технологічного процесу, і від цього відбувається відтік робочої сили до сфери послуг.

Сьогодні зовнішнє оточення компаній досить агресивне, нестабільне, а тому непередбачуване. Конкуренція набуває глобального масштабу. І тепер, перебуваючи в Україні, треба думати про Китай, США та інші країни, де можуть з'явитися конкуренти. Процес глобалізації стрімко розвивається із середини ХХ століття. Сучасний період характеризується високим рівнем інтеграції на макро- та мікрорівнях. Інтеграція є найвищим рівнем розвитку міжнародних економічних відносин. Їх розвиток сприяв утворенню транснаціональних корпорацій, світового господарства та світового ринку. Через глобалізацію у світі спостерігається зростаюча взаємозалежність країн і народів. Цей факт має подвійний вплив: у взаємозалежній глобальній системі негативні чи позитивні процеси у будь-якій країні впливають на соціально-економічні процеси інших країн. Яскравим прикладом служить боргова криза, що почалася в 2010-му році в Греції, яка істотно похитнула фінансове становище інших країн Європейського Союзу.

Список використаних джерел:

1. Клаузевиц К. О войне. - М.: Госвоениздат, 1934. / Clausewitz K. Vom Krieg. 1832/34.
2. Chandler A. Strategy and Structure. McGraw-Hill, Inc., 1962.
3. Business Intelligence как продукт новой бизнес-среды. URL:

<http://www.management.com.ua/strategy/str316.html>

(Дата звернення 13.11.21).